CONSULAT DE SYLDAVIE
Á ATHÊNES

Τα Παραμύθια της Συλδαβίας

Συλλογή παραδοσιακών θρύλων
και λαϊκών αφηγήσεων

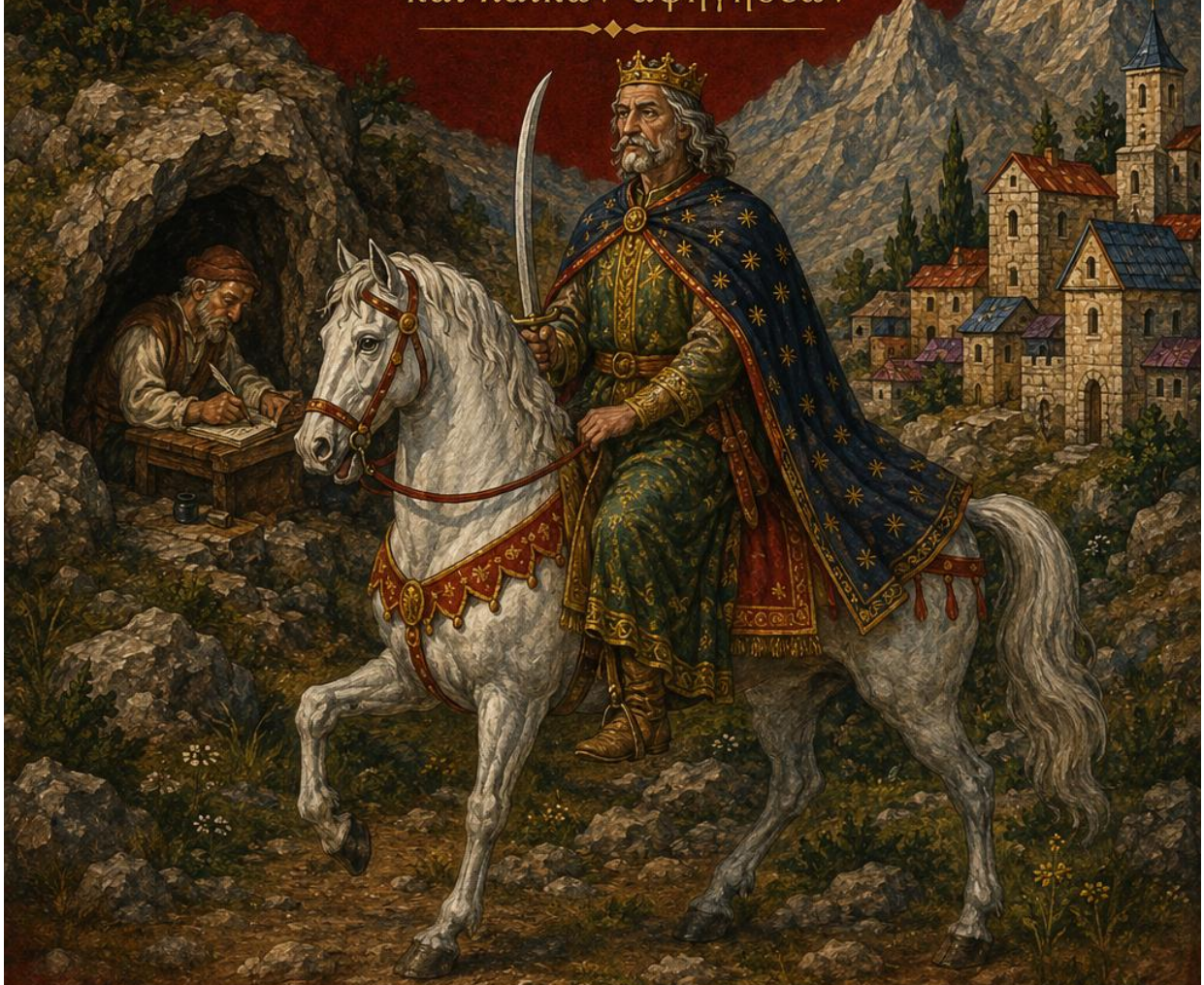

The Folktales of Syldavia

A Collection of Traditional Legends
and Folk Narratives

Τα Παραμύθια της Συλδαβίας

Συλλογή παραδοσιακών θρύλων και λαϊκών αφηγήσεων

Επιμέλεια – μετάφραση από τους υποτιθέμενους μεσαιωνικούς κώδικες:

Νίκος Βασιλειάδης

Πρόξενος της Συλδαβίας στην Αθήνα

The Folktales of Syldavia

A Collection of Traditional Legends and Folk Narratives

Edited and translated from the purported medieval manuscripts by

Nikos Vasileiadis

Consul of Syldavia in Athens

Εκδοτικό Σημείωμα

Η παρούσα έκδοση πραγματοποιήθηκε από το Προξενείο της Συλδαβίας στην Αθήνα, με την αιγίδα του Βασιλικού Ινστιτούτου Λαογραφικών Μελετών της Συλδαβίας, στο πλαίσιο της προσπάθειας διατήρησης, ανάδειξης και διάδοσης της παραδοσιακής πολιτιστικής κληρονομιάς του συλδαβικού έθνους.

Σκοπός της έκδοσης είναι να φέρει στο αναγνωστικό κοινό τα κλασικά παραμύθια της Συλδαβίας, συμβάλλοντας στη διατήρηση της συλλογικής μνήμης και στην προβολή ενός πολιτισμού που εξακολουθεί να εμπνέει με τις αξίες, τους θρύλους και τις διαχρονικές αφηγήσεις του.

Προξενείο της Συλδαβίας στην Αθήνα

Αθήνα, 2026

Publisher's Note

This edition has been published by the Consulate of Syldavia in Athens, under the auspices of the Royal Institute of Syldavian Folklore Studies, as part of its ongoing commitment to preserving, promoting, and disseminating the traditional cultural heritage of the Syldavian nation.

The purpose of this publication is to introduce readers to the classic folktales of Syldavia, contributing to the preservation of the nation's collective memory while showcasing a cultural tradition that continues to inspire through its values, legends, and timeless narratives.

Consulate of Syldavia in Athens

Athens, 2026

Σημείωμα της Έκδοσης

Η παρούσα έκδοση ακολουθεί τη δομή των κριτικών φιλολογικών εκδόσεων των μεσαιωνικών συλδαβικών κωδίκων, με στόχο να προσφέρει στον αναγνώστη τόσο την αφηγηματική απόλαυση των παραμυθιών όσο και τα απαραίτητα ερμηνευτικά εργαλεία για την κατανόησή τους.

Για κάθε παραμύθι η παρουσίαση ακολουθεί την εξής σειρά:

- Το κείμενο στην καθομιλουμένη ελληνική, σε γλώσσα προσιτή στον σύγχρονο αναγνώστη.
- Η αγγλική μετάφραση, ώστε το έργο να είναι προσβάσιμο και στο διεθνές αναγνωστικό κοινό.
- Κριτική απόδοση του μεσαιωνικού κώδικα, όπως αποδίδεται από το πρωτότυπο συλδαβικό κείμενο, με σεβασμό στη γλωσσική και υφολογική του ιδιαιτερότητα.
- Τα σχόλια του μεταφραστή, στα οποία παρουσιάζονται ιστορικές, γλωσσικές και λαογραφικές παρατηρήσεις, καθώς και στοιχεία που φωτίζουν το πολιτισμικό και συμβολικό υπόβαθρο κάθε αφήγησης.

Η διάταξη αυτή επιτρέπει στον αναγνώστη να προσεγγίσει τα παραμύθια σε πολλαπλά επίπεδα: ως ζωντανές λαϊκές αφηγήσεις, ως λογοτεχνικά κείμενα διεθνούς ενδιαφέροντος, ως τεκμήρια της συλδαβικής γραμματείας και ως πολύτιμες πηγές για τη μελέτη της ιστορίας, της γλώσσας και της λαϊκής παράδοσης της Συλδαβίας.

Editor's Note

This edition follows the structure of scholarly critical editions of medieval Syldavian manuscripts, with the aim of offering readers both the narrative pleasure of the folktales and the interpretive tools necessary for a deeper understanding of them.

Each tale is presented in the following order:

- The text in contemporary Greek, rendered in a style that is clear and accessible to the modern reader.
- An English translation, making the work available to an international readership.
- A critical rendering of the medieval manuscript, translated from the original Syldavian text while preserving, as faithfully as possible, its distinctive linguistic character and literary style.

- The translator's commentary, providing historical, linguistic, and folkloric observations, together with notes that illuminate the cultural context and symbolic significance of each narrative.

This editorial arrangement enables readers to approach the tales on several complementary levels: as living works of folk literature, as literary texts of international interest, as documents of the Syldavian written tradition, and as valuable sources for the study of the history, language, and folklore of Syldavia.

Πρόλογος

Κάθε έθνος διαφυλάσσει μέσα στους θρύλους και τα παραμύθια του εκείνο το αθέατο νήμα που συνδέει το παρόν με το παρελθόν και τον άνθρωπο με τις βαθύτερες ρίζες του. Πριν ακόμη η ιστορία καταγραφεί σε χρονικά και αρχεία, πριν οι βασιλείς υψώσουν τα ανάκτορά τους και οι λόγιοι αποτυπώσουν τη σοφία των καιρών τους σε περγαμηνές, οι λαοί αφηγούνταν ιστορίες. Στις ιστορίες αυτές εναπόθεταν τους φόβους και τις ελπίδες τους, τις δοκιμασίες και τα όνειρά τους, την πίστη τους στο δίκαιο και την ακατάλυτη βεβαιότητα ότι, παρά τις αντιξοότητες, το φως θα υπερισχύσει του σκότους.

Η Συλδαβία δεν αποτελεί εξαίρεση. Ανάμεσα στις ομίχλες των Ζμυλπαθών Ορέων, στα πυκνά δάση, στις κοιλάδες και στα μεσαιωνικά κάστρα της γεννήθηκε ένας κόσμος όπου το πραγματικό και το θαυμαστό συνυπάρχουν αδιάσπαστα. Εκεί οι παλαιοί αφηγητές έπλεξαν ιστορίες για σοφούς βασιλείς και ταπεινούς βοσκούς, για δράκους που φύλαγαν τα περάσματα των βουνών, για νεράιδες των πηγών, για ασκητές, ήρωες και ταξιδιώτες που αναζητούσαν όχι μόνο χαμένους θησαυρούς αλλά και την αλήθεια που κατοικεί στην ανθρώπινη καρδιά.

Τα παραμύθια που συγκεντρώνονται στον παρόντα τόμο αποτελούν διαχρονικές μαρτυρίες της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Συλδαβίας. Δεν είναι απλώς αφηγήσεις που επέζησαν χάρη στην παράδοση ούτε λογοτεχνικά κατάλοιπα μιας μακρινής εποχής. Είναι ζωντανοί οργανισμοί της συλλογικής μνήμης, που εξακολουθούν να εμπνέουν τη λογοτεχνία, τη μουσική, τις εικαστικές τέχνες και την πολιτιστική ζωή του έθνους. Μέσα στις σελίδες τους αναγνωρίζει κανείς τον τρόπο με τον οποίο οι Συλδάβοι αντιλήφθηκαν τον κόσμο, την ηθική, τη φύση, τη δικαιοσύνη και το πεπρωμένο.

Η αξία τους δεν περιορίζεται στη λαογραφική τους σημασία. Τα κλασικά παραμύθια της Συλδαβίας αποτελούν αληθινά αριστουργήματα της προφορικής δημιουργίας. Η απλότητα της αφήγησής τους κρύβει μια αξιοθαύμαστη σοφία, ενώ οι εικόνες και οι συμβολισμοί τους αποκαλύπτουν βαθύτερες αλήθειες για την ανθρώπινη φύση. Κάθε αφήγηση λειτουργεί ως ένας καθρέφτης όπου αντανακλώνται οι διαχρονικές αγωνίες του ανθρώπου: η πάλη ανάμεσα στο καλό και το κακό, η δύναμη της πίστης, η αξία της τιμιότητας, η σημασία της αυτοθυσίας και η διαρκής αναζήτηση της ελευθερίας.

Δεν είναι τυχαίο ότι τα έργα αυτά εξακολουθούν να κατέχουν εξέχουσα θέση στη συλλογική συνείδηση της Συλδαβίας. Διδάσκονται, μελετώνται, διασκευάζονται και επανερμηνεύονται, αποτελώντας ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες, ιστορικούς, λαογράφους και ανθρώπους των γραμμάτων. Με κάθε νέα ανάγνωση

αποκαλύπτουν διαφορετικές όψεις του ίδιου πολιτισμού, αποδεικνύοντας ότι η αυθεντική παράδοση δεν παραμένει ακίνητη αλλά ανανεώνεται αδιάκοπα μέσα στον χρόνο.

Στις ιστορίες αυτές δεν θα συναντήσει ο αναγνώστης μόνο τη Συλδαβία. Θα αναγνωρίσει τον εαυτό του. Διότι οι μεγάλες λαϊκές αφηγήσεις, όσο βαθιά κι αν είναι ριζωμένες στον τόπο που τις γέννησε, μιλούν πάντοτε μια οικουμενική γλώσσα. Αγγίζουν τα ίδια ερωτήματα που συνοδεύουν τον άνθρωπο από την αυγή της ιστορίας και εξακολουθούν να συγκινούν, επειδή φωτίζουν αλήθειες που δεν υπόκεινται στη φθορά του χρόνου.

Είθε, λοιπόν, οι σελίδες που ακολουθούν να λειτουργήσουν όπως οι παλαιοί αφηγητές γύρω από τη χειμωνιάτικη εστία: να ανοίξουν ένα παράθυρο σε έναν κόσμο όπου οι θρύλοι εξακολουθούν να αναπνέουν, όπου οι λέξεις διασώζουν τη μνήμη ενός λαού και όπου η παράδοση δεν αποτελεί ανάμνηση του χθες αλλά ζωντανή υπόσχεση για το αύριο. Γιατί όσο υπάρχουν άνθρωποι που αφηγούνται και άνθρωποι που ακούν, τα παραμύθια της Συλδαβίας θα εξακολουθούν να ταξιδεύουν στον χρόνο, μεταφέροντας από γενιά σε γενιά την ψυχή ενός ολόκληρου έθνους.

Νίκος Βασιλειάδης

Preface

Every nation preserves within its legends and folktales an invisible thread that binds the present to the past and humanity to its deepest roots. Long before history was recorded in chronicles and archives, before kings raised their palaces and scholars committed the wisdom of their age to parchment, people told stories. In those stories they entrusted their fears and their hopes, their trials and their dreams, their faith in justice, and their unwavering conviction that, despite every adversity, light would ultimately triumph over darkness.

Syldavia is no exception. Amid the mists of the Zmylpathian Mountains, within its dense forests, fertile valleys, and medieval castles, a world emerged in which the real and the marvelous coexist in perfect harmony. There, generations of storytellers wove tales of wise kings and humble shepherds, of dragons guarding mountain passes, of spring fairies, hermits, heroes, and wandering travelers who sought not merely lost treasures, but the deeper truth that resides within the human heart.

The tales gathered in this volume stand as enduring testimonies to the rich cultural heritage of Syldavia. They are not merely stories preserved through oral tradition, nor simply literary remnants of a distant age. They are living expressions of the nation's collective memory, continuing to inspire literature, music, the visual arts, and the cultural life of the kingdom. Within their pages one discovers the way in which the Syldavian people understood the world, morality, nature, justice, and destiny.

Their significance extends far beyond their folkloric value. The classic folktales of Syldavia are genuine masterpieces of the oral tradition. Their apparent simplicity conceals remarkable wisdom, while their imagery and symbolism reveal profound truths about human nature. Each narrative serves as a mirror reflecting humanity's timeless concerns: the struggle between good and evil, the strength of faith, the virtue of honesty, the nobility of self-sacrifice, and the enduring quest for freedom.

It is therefore no coincidence that these works continue to occupy a place of distinction within the collective consciousness of Syldavia. They are taught, studied, adapted, and continually reinterpreted, providing an inexhaustible source of inspiration for artists, historians, folklorists, and scholars alike. With every new reading they reveal fresh dimensions of the same cultural tradition, demonstrating that authentic heritage is never static but is constantly renewed through the passage of time.

Within these stories, readers will encounter not only Syldavia, but themselves. For the greatest folktales, however deeply rooted in the land that gave them birth, always speak a universal language. They address the same questions that have accompanied humanity since the dawn of history and continue to move us because they illuminate truths that transcend the erosion of time.

May the pages that follow serve the same purpose as the ancient storytellers gathered around a winter hearth: to open a window onto a world where legends continue to breathe, where words preserve the memory of a people, and where tradition is not merely a remembrance of yesterday but a living promise for tomorrow. For as long as there are those who tell stories and those who listen, the folktales of Syldavia will continue their journey through time, carrying from one generation to the next the very soul of an entire nation.

Nikos Vasileiadis

Ο Μαύρος Δράκος των Ζμυλπαθών Ορέων

Παλιά, τότε που οι βασιλιάδες δεν άφηναν το όνομά τους γραμμένο σε περγαμηνές αλλά στις μνήμες των γερόντων, όταν ακόμη τα έλατα μιλούσαν στους ανέμους και οι λύκοι γνώριζαν τα μυστικά των ανθρώπων, στα βόρεια της Συλδαβίας υψώνονταν οι Ζμύλπαθοι, βουνά τόσο επιβλητικά, ώστε τον χειμώνα το φως του ήλιου δεν κατόρθωνε ποτέ να αγκαλιάσει ολόκληρες τις πλαγιές τους.

Οι γέροντες έλεγαν πως πριν από κάθε άνθρωπο είχε γεννηθεί εκεί ένα πνεύμα της πέτρας, που άλλοτε φύλαγε τα βουνά και άλλοτε τα καταδίκαζε. Όταν οι άνθρωποι λησμονούσαν το μέτρο και έκοβαν περισσότερα δέντρα απ' όσα χρειάζονταν ή έπαιρναν νερό χωρίς να ευχαριστήσουν τις πηγές, το πνεύμα άλλαζε μορφή και γινόταν ένας δράκος με μαύρα λέπια, μάτια σαν πυρωμένο σίδερο και ανάσα που έκανε τα ποτάμια να στερεύουν.

Τον έλεγαν Ζμιρ, όνομα που κανείς δεν τολμούσε να προφέρει μετά τη δύση του ήλιου.

Κάθε έβδομο καλοκαίρι ο Ζμιρ κατέβαινε από τη φωλιά του στην κορυφή του Μαύρου Βράχου και στεκόταν μπροστά στη Μεγάλη Πηγή, εκεί απ' όπου έπιναν νερό επτά χωριά. Κανείς δεν μπορούσε να πλησιάσει. Τα κοπάδια πέθαιναν από τη δίψα, οι σοδειές ξεραινόταν και ο άνεμος γέμιζε στάχτη τις κοιλάδες.

Οι άρχοντες έστελναν πολεμιστές ντυμένους με σίδερο. Όλοι γύριζαν ηττημένοι ή δεν γύριζαν ποτέ.

Στο μικρό χωριό Βρόνταρ ζούσε μια χήρα με τους τρεις γιους της. Ο μεγαλύτερος ήταν δυνατός σαν αρκούδα, ο δεύτερος γρήγορος σαν γεράκι, ενώ ο τρίτος ήταν αδύνατος και λιγομίλητος. Τον έλεγαν Βλάντεκ.

Όταν οι δύο μεγαλύτεροι γιοι ξεκίνησαν για να αναζητήσουν και να σκοτώσουν τον δράκο απελευθερώνοντας τον τόπο από την κατάρα του Ζμιρ , ολόκληρο το χωριό τους συνόδευσε ως την άκρη του δάσους. Οι γεροντότεροι τους έδωσαν την ευχή τους, οι γυναίκες τους κρέμασαν στον λαιμό φυλαχτά για καλή τύχη και οι βοσκοί έσφαξαν τα πιο γερά κριάρια, όπως όριζε το παλιό έθιμο, προσφέροντας θυσία για να επιστρέψουν νικητές. Όλοι πίστευαν πως η γενναιότητά τους θα έβαζε τέλος στον τρόμο που σκέπαζε τη χώρα.

Τις πρώτες ημέρες οι χωρικοί περίμεναν με ανυπομονησία κάποιον αγγελιοφόρο. Κάθε σύννεφο σκόνης στον δρόμο έμοιαζε να προμηνύει την επιστροφή τους, κάθε καλπασμός αλόγου έκανε τις καρδιές να χτυπούν δυνατότερα. Μα οι ημέρες έγιναν εβδομάδες και οι εβδομάδες μήνας. Πέρασαν σαράντα ολόκληρες ημέρες χωρίς να φθάσει ούτε μήνυμα, ούτε ταξιδιώτης που να τους είχε συναντήσει, ούτε το παραμικρό ίχνος της πορείας τους.

Σιγά σιγά η ελπίδα έδωσε τη θέση της στην ανησυχία. Τα γλέντια σώπασαν, τα τραγούδια έπαψαν να ακούγονται τα βράδια και οι άνθρωποι άρχισαν να ψιθυρίζουν πως ο δράκος δεν είχε νικηθεί αλλά είχε καταπιεί και τους δύο αδελφούς. Άλλοι έλεγαν πως είχαν χαθεί στα αδιάβατα περάσματα των Ζμυλπαθών, εκεί όπου ούτε το φως του χειμωνιάτικου ήλιου δεν έφθανε ποτέ στις βαθιές χαράδρες. Κανείς όμως δεν γνώριζε την αλήθεια· μόνο η σιωπή απλωνόταν ολοένα πιο βαριά πάνω από το χωριό.

Τότε ο Βλάντεκ ο μικρότερος αδελφός αποφάσισε να πάει να τους βρει. Φίλησε το χέρι της μητέρας του. «Δεν έχω τη δύναμή τους», είπε, «μα ίσως ο δρόμος δεν ζητά δύναμη.» Η μητέρα του έδεσε στη ζώνη του ένα μικρό ξύλινο σταυρό, φτιαγμένο από αγριοκερασιά, και του έδωσε ένα καρβέλι ψωμί, λίγο αλάτι και μια φλογέρα. «Όποιος θυμάται το τραγούδι της γης», του είπε, «δεν χάνεται ποτέ.»

Ο Βλάντεκ ανέβηκε μέρες ολόκληρες μέσα στα πυκνά δάση τωνΖμυλπαθών . Στον δρόμο συνάντησε έναν γέροντα που πάλευε να μετακινήσει έναν πεσμένο κορμό. Ο Βλάντεκ στάθηκε και τον βοήθησε. Ο γέροντας του χάρισε μια πέτρα, λεία σαν νερό. «Μην τη ρίξεις ποτέ από θυμό», του είπε.

Λίγο αργότερα βρήκε μια λύκαινα παγιδευμένη σε σιδερένια θηλιά. Την ελευθέρωσε χωρίς να φοβηθεί τα δόντια της. Εκείνη έγλειψε το χέρι του και χάθηκε μέσα στα έλατα.

Την τρίτη ημέρα αντίκρισε έναν αετό με σπασμένη φτερούγα. Του έδεσε το φτερό και έμεινε μαζί του ώσπου να μπορέσει να πετάξει.

Κανένα από αυτά τα πλάσματα δεν του είπε ευχαριστώ. Στα βουνά, οι αληθινές υποσχέσεις δεν γίνονται με λόγια.

Όταν έφθασε στη Μεγάλη Πηγή, είδε τον Ζμιρ κουλουριασμένο γύρω από το νερό. Τα λέπια του έμοιαζαν με νυχτερινό ουρανό χωρίς αστέρια.

«Άλλος ένας άνθρωπος;» βρόντηξε ο δράκος. «Θα πεθάνεις όπως όλοι οι άλλοι.»

Ο Βλάντεκ δεν τράβηξε το σπαθί. Κάθισε απέναντί του και έβγαλε τη φλογέρα.

Έπαιξε έναν σκοπό παλιό όσο και οι κορυφές των Ζμυλπαθών. Ήταν ο σκοπός που οι βοσκοί έπαιζαν την πρώτη ημέρα της άνοιξης, όταν άνοιγαν τα μαντριά και τα χιόνια άρχιζαν να λιώνουν.

Ο δράκος έμεινε ακίνητος. «Ποιος σου έμαθε αυτό το τραγούδι;» «Το ξέρουν τα βουνά», αποκρίθηκε ο νέος. Ο Ζμιρ χαμήλωσε το κεφάλι. «Κι όμως οι άνθρωποι το ξέχασαν.»

Η γη άρχισε να τρέμει. Δεν ήταν ο θυμός του δράκου· ήταν ο θυμός του ίδιου του βουνού.

Από τις σχισμές ξεπήδησαν σκοτεινά πλάσματα από πέτρα και καπνό, γεννημένα από την απληστία και την αλαζονεία των ανθρώπων. Εκείνα ήταν ο αληθινός εχθρός. Ο δράκος τα πολεμούσε αιώνες ολόκληρους για να μη φθάσουν στις κοιλάδες.

Τότε εμφανίστηκε η λύκαινα μαζί με ολόκληρη την αγέλη της. Ο αετός κατέβηκε από τον ουρανό με δεκάδες άλλα πουλιά. Ο γέροντας στάθηκε στην κορυφή του βράχου και φώναξε: «Τώρα, παιδί!» Ο Βλάντεκ πέταξε την πέτρα μέσα στη χαράδρα.

Δεν έπεσε. Άνοιξε σαν άσπρο φως και έκλεισε τη μεγάλη ρωγμή από όπου έβγαινε το σκοτάδι. Ο δράκος βρυχήθηκε μία μόνο φορά. Τα λέπια του άρχισαν να γίνονται πέτρα.

«Η κατάρα τελείωσε», είπε. «Δεν ήσουν ποτέ τέρας;» ρώτησε ο Βλάντεκ. «Κάθε φύλακας γίνεται τέρας όταν οι άνθρωποι ξεχνούν γιατί φυλάει.»

Κι έτσι ο Ζμιρ έγινε ένα βουνό. Από το ανοιχτό του στόμα ανάβλυσε πάλι νερό και η Μεγάλη Πηγή άρχισε να κυλά δυνατότερη από ποτέ.

Όταν ο Βλάντεκ επέστρεψε στο Βρόνταρ, οι άρχοντες προσπάθησαν να πουν πως εκείνοι είχαν νικήσει τον δράκο. Όμως οι λύκοι κατέβηκαν από τα δάση, οι αετοί κύκλωσαν την πλατεία και το νερό της πηγής κοκκίνισε σαν να θυμόταν την αλήθεια.

Κανείς δεν τόλμησε να πει ψέματα.

Ο νεαρός δεν ζήτησε θρόνο ούτε πλούτη. Ζήτησε μονάχα να ορκιστούν όλοι οι άρχοντες της Συλδαβίας πως κανένα δάσος των Ζμυλπαθών δεν θα κοβόταν χωρίς να φυτευτούν νέα δέντρα, πως κάθε πηγή θα θεωρούνταν ιερή και πως κανείς δεν θα κυβερνούσε ξεχνώντας ότι η δύναμη υπάρχει μόνο όσο υπηρετεί τον τόπο.

Οι γέροντες λένε πως κάθε άνοιξη, όταν λιώνουν τα τελευταία χιόνια, ακούγεται ακόμη μια φλογέρα να αντηχεί στις κορυφές των βουνών. Και όσοι σταθούν σιωπηλοί μπορούν να διακρίνουν, μέσα στις σκιές του Μαύρου Βράχου, το περίγραμμα ενός δράκου που δεν κοιμάται, αλλά συνεχίζει να φυλάει τη Συλδαβία μέχρι να τον χρειαστεί ξανά.

The Black Dragon of the Zmylpathian Mountains (Codex Zmyhlensis, 1094–1112)

Long ago, when kings carved their names not upon parchment but into the memories of their people, and when the forests still whispered to the wind while wolves were said to know the secrets of humankind, the mighty Zmylpathian Mountains dominated the

northern frontier of Syldavia. Their peaks were so high that, even at midday in winter, sunlight never fully reached their shadowed slopes. The elders taught that long before the first man climbed those heights, the mountains had been entrusted to an ancient spirit of stone, a guardian whose purpose was to preserve the balance between nature and mankind. Whenever human greed upset that balance—when forests were stripped without need or springs exploited without gratitude—the guardian assumed another form, becoming a dragon clad in black scales, with eyes like molten iron and a breath capable of drying rivers. His name was Zmir, a name no one dared speak after sunset.

Every seventh summer Zmir descended from his lair upon Black Rock and coiled himself around the Great Spring, whose waters sustained seven villages. As long as he remained there, no one could approach the source. Livestock died of thirst, fields withered beneath the summer sun, and ash drifted across the valleys like dark snow. The lords of Syldavia sent their bravest warriors against him, yet none returned victorious. Some perished in battle, while others vanished forever among the impassable passes of the Zmylpathians.

In the village of Vrontar lived a widow with three sons. The eldest possessed the strength of a bear, the second the swiftness of a falcon, but the youngest, Vladek, was quiet, thoughtful, and slight of build. When his two brothers set out to slay the dragon, the entire village accompanied them to the forest's edge. The elders blessed them, the women hung protective charms around their necks, and the shepherds sacrificed their finest rams according to ancient custom, convinced that courage alone would end the terror that had settled over the kingdom. Yet the days stretched into weeks, and the weeks into a month. Forty days passed without a messenger, without a traveller bearing news, and without the faintest sign of the two brothers. Hope slowly gave way to silence, until people whispered that the dragon had devoured them, while others believed they had simply disappeared into the endless wilderness where even the winter sun could not penetrate.

At last Vladek kissed his mother's hand and announced that he would go in search of them. "I do not possess their strength," he told her, "but perhaps the road asks for something other than strength." His mother fastened a small cross of wild cherry wood to his belt and gave him a loaf of bread, a pouch of salt, and a shepherd's flute. "Whoever remembers the song of the earth," she said, "never truly loses the way."

For many days Vladek climbed through forests and across lonely ridges, helping every creature he encountered without expecting reward. He stopped to aid an old man struggling to move a fallen tree, who gave him a smooth stone polished like flowing water and warned him never to cast it in anger. He freed a she-wolf caught in an iron snare, and she disappeared silently into the forest after gently touching his hand. Later he found an eagle with a broken wing, tended its injury, and remained beside it until it

was once again able to soar above the mountains. None of them thanked him, for among the old spirits of the mountains true promises were never spoken aloud.

When Vladek finally reached the Great Spring, he found Zmir coiled around the waters like a living mountain, his scales darker than a moonless sky. The dragon greeted him with a roar that shook the cliffs. "Another human?" he thundered. "You shall perish like all the others." Yet Vladek did not draw his sword. Instead, he sat upon a stone, raised his shepherd's flute, and played an ancient melody—the same song shepherds had sung for generations on the first day of spring, when the snows melted and the flocks were led back into the mountain pastures.

The dragon fell silent.

"Who taught you that song?" he asked at last.

"The mountains know it," Vladek replied.

"And yet mankind has forgotten," Zmir answered sadly.

At that very moment the earth began to tremble. Great fissures opened beneath the mountains, releasing monstrous beings of stone and smoke, creatures born not from the dragon's rage but from the greed and arrogance of humankind. They had always been the true enemy, and for countless centuries Zmir had stood alone between them and the valleys below.

Then the she-wolf returned, leading her entire pack. The eagle descended from the heavens accompanied by countless birds, while the old man appeared upon a rocky summit and cried, "Now, my child!"

Vladek hurled the smooth stone into the deepest chasm. Instead of falling, it burst into a brilliant white light that sealed the great rift, imprisoning the darkness forever. Zmir let out a single mighty roar as his black scales slowly hardened into stone.

"The curse has ended," he said.

"So you were never the monster?" Vladek asked.

"Every guardian becomes a monster," replied Zmir, "when people forget what he is guarding."

With those words the dragon became part of the mountain itself, and from his open jaws the waters of the Great Spring flowed freely once more, stronger and purer than ever before.

When Vladek returned to Vrontar, the lords attempted to claim the victory for themselves. Yet the wolves descended from the forests, the eagles circled above the village square, and the waters of the Great Spring turned crimson, as though the mountain itself refused to let the truth be forgotten. No one dared utter another lie.

Vladek sought neither a throne nor riches. Instead, he asked every ruler of Syldavia to swear a solemn oath: that no forest in the Zmylpathian Mountains would ever be felled unless new trees were planted in its place, that every spring would forever remain sacred, and that no sovereign should forget that power endures only while it serves the land from which it comes.

To this day, the elders say that when the last snows melt each spring, the lonely sound of a shepherd's flute may still be heard drifting among the peaks. Those who stand in silence sometimes glimpse, within the shadows of Black Rock, the outline of a great dragon—not sleeping, but patiently watching over Syldavia until the day the mountains call upon their guardian once again.

Από το Χρονικό των Ορέων των Ζμυλπαθών

(Υποτιθέμενη μετάφραση από τον Κώδικα Codex Zmyhlensis, περ. 1094–1112)

«Περί του Δράκοντος Ζμυρ και του Ποιμένος Βλαντέκου»

Εν ταις ημέραις όπου ακόμη το Στέμμα της Συλδαβίας ήτο νέον και αι επτά σημαίαι των ορέων υπέκλινον εις ένα μόνον βασιλέα, υπήρχον αι μεγάλαι χώραι των Ζμυλπάθων, όπου αι νεφέλαι εκοιμώντο εις τας κορυφάς και ο ήλιος εφαίνετο ολιγώτερον παρά εις τας λοιπάς χώρας.

Και οι παλαιοί άνδρες έλεγον ότι ουδείς άνθρωπος ήτο ο πρώτος κύριος των βουνών. Προ αυτών κατοικούσαν πνεύματα των λίθων, τα οποία ο Ύψιστος ενεπιστεύθη να φυλάττουν τα ύδατα, τα δένδρα και τα θηρία.

Όταν δε οι άνθρωποι ετίμων την γην, τα πνεύματα ήσαν αόρατα και ειρηνικά. Όταν όμως η καρδία των ανθρώπων εγέμιζεν από πλεονεξίαν, τότε εκείνα ελάμβανον μορφήν φοβεράν.

Και μέγιστον πάντων ήτο ο Ζμυρ.

Άλλοι τον ωνόμαζον δράκοντα. Άλλοι φύλακα. Άλλοι δε έλεγον ότι ουδέποτε ήτο θηρίον αλλά η ιδία η ψυχή του όρους.

Ούτος εκατοίκει επάνω εις τον Μέλανα Βράχον, εκεί όπου πηγάζει η Μεγάλη Πηγή, εκ της οποίας επότιζον επτά κοιλάδας και εβδομήκοντα χωρία.

Και όταν ο Ζμυρ περιεκύκλωνεν την πηγήν με το σώμα αυτού, τα ύδατα εσίγων, τα πρόβατα απέθνησκον, αι άμπελοι εξηραίνοντο και η γη εγίνετο ως σποδός.

Πολλοί άρχοντες απέστειλαν άνδρας σιδηροφόρους. Άλλοι με δόρατα. Άλλοι με βαρείς πέλεκεις. Άλλοι με άλογα καλυμμένα από χάλκινους θώρακας.

Και ουδείς επέστρεψεν.

Εις το χωρίον Βρόνταρ έζη χήρα γυνή έχουσα τρεις υιούς. Ο πρώτος ήτο μέγας κατά το σώμα. Ο δεύτερος μέγας κατά την ταχύτητα. Ο τρίτος όμως ήτο μικρός, πράος και φίλος της σιωπής. Το όνομα αυτού ήτο Βλαντέκος.

Και οι αδελφοί αυτού είπον προς αυτόν· «Μείνε εις την οικίαν· διότι οι αδύνατοι δεν νικώσι δράκοντας.» Ο δε Βλαντέκος δεν απεκρίθη.

Όταν όμως εκείνοι δεν επέστρεψαν, έλαβε άρτον, άλας και μικράν αυλόν ποιμενικήν και ανεχώρησε.

Κατά την τρίτην ημέραν της οδού εύρεν γέροντα πεσμένον υπό μέγαν κορμόν. Και τον εβοήθησε. Ο γέρων ουδέν είπε. Μόνον του έδωκε λίθον λευκόν και είπε· «Ο λίθος ούτος ουδέποτε θραύεται υπό χειρός καθαράς.»

Έπειτα εύρε λύκαιναν παγιδευμένην. Και την ηλευθέρωσε. Εκείνη ουδέν είπε. Μόνον έκλινε την κεφαλήν.

Μετά ταύτα εύρε αετόν με πτέρυγα τεθλασμένην. Και τον εθεράπευσε. Ούτε εκείνος ωμίλησε. Διότι εις τα όρη των Ζμυλπάθων αι υποσχέσεις δεν δίδονται διά λόγων αλλά διά έργων.

Και όταν έφθασεν εις την Μεγάλην Πηγήν, είδε τον Ζμυρ. Τα λέπια αυτού ήσαν μέλανα ως νύξ άνευ άστρων. Οι οφθαλμοί αυτού ως σίδηρος εν καμίνω. Και η αναπνοή αυτού εθέρμαινε τας πέτρας.

Ο δράκων ελάλησε. «Πάλιν άνθρωπος;» Και η φωνή αυτού εσείσθη ως βροντή.

Ο Βλαντέκος όμως δεν ύψωσε ξίφος. Δεν ηκόνισε δόρυ. Αλλ' εκάθισε πλησίον του ύδατος και ήρχισε να παίζει την αυλόν.

Και η μελωδία ήτο αρχαιοτέρα των βασιλέων. Αρχαιοτέρα των πόλεων. Αρχαιοτέρα και αυτής της Συλδαβίας.

Τότε ο δράκων έκλεισε τους οφθαλμούς. Και είπε· «Έτι υπάρχει άνθρωπος όστις ενθυμείται.» Και τότε η γη εσχίσθη. Ουχί υπό του δράκοντος. Αλλά υπό του σκότους το οποίον οι άνθρωποι είχον συσσωρεύσει εις τας καρδίας αυτών. Και εξήλθον σκιώδη όντα, άμορφα και άφωνοι, γεννημένα εκ της φιλαργυρίας, της αλαζονείας και της λήθης.

Τότε επέστρεψεν η λύκαινα μετά της αγέλης αυτής. Κατήλθε δε και ο αετός μετά πλήθους πτηνών. Ο δε γέρων εφάνη επί του βράχου και εφώναξε· «Ρίψον τον λίθον.»

Και ο Βλαντέκος έρριψεν. Ο δε λίθος δεν έπεσε. Έγινε φως. Και εσφράγισε το χάσμα. Και εσιώπησεν η γη.

Τότε ο Ζμυρ είπεν προς τον νέον· «Δεν είμαι ο εχθρός των ανθρώπων. Είμαι ο τελευταίος φύλαξ των όρκων τους. Όταν οι άνθρωποι λησμονούν τον όρκον, οι φύλακες φαίνονται ως τέρατα.»

Και τα λέπια αυτού έγιναν λίθος. Και το σώμα αυτού όρος. Και εκ του στόματος αυτού ανέβλυσε πάλιν η Μεγάλη Πηγή. Έκτοτε ουδείς είδε πλέον τον Ζμυρ.

Αλλ' οι ποιμένες λέγουσιν ότι κατά την πρώτην ημέραν της ανοίξεως, όταν φυσά ο βόρειος άνεμος, ακούεται ακόμη η αυλός του Βλαντέκου μεταξύ των ελάτων. Και τότε τα ύδατα τρέχουν καθαρώτερα.

Σχόλια του μεταφραστή

[1] Το όνομα Ζμυρ (Zmyr) πιθανότατα προέρχεται από παλαιά συλδαβική ρίζα zmy- («δράκων», «ερπετό του βουνού»), συγγενή με τις σλαβικές λέξεις zmey και zmaj. Η ετυμολογία αυτή θεωρείται πιθανή, αλλά δεν μπορεί να αποδειχθεί, καθώς το πρωτότυπο χειρόγραφο παρουσιάζει διαφορετικές ορθογραφίες (Ζμιρ, Ζμιρ, Ζμυρ).

[2] Η αφήγηση παρουσιάζει αξιοσημείωρες ομοιότητες με παραδόσεις που συναντώνται σε ολόκληρη τη Βαλκανική. Σε αντίθεση όμως με τις περισσότερες γνωστές εκδοχές, ο δράκος δεν αποτελεί ενσάρκωση του κακού, αλλά έναν εκπεσόντα φύλακα, στοιχείο που αρκετοί μελετητές θεωρούν χαρακτηριστικό της πρώιμης συλδαβικής κοσμοαντίληψης.

[3] Ο ανώνυμος μοναχός που αντέγραψε το χειρόγραφο σημειώνει στο περιθώριο: «Οι αμαθείς θα νομίσουν ότι τούτο είναι περί θηρίου. Οι σοφοί όμως γνωρίζουν ότι κάθε δράκων είναι η δοκιμασία της ψυχής ενός λαού.»

[4] Η παράδοση των ποιμένων των Ζμυλπαθών διασώζει έως σήμερα την παροιμία: «Όπου ακούγεται η αυλός του Βλαντέκου, το νερό δεν στερεύει.» Οι περισσότεροι εθνολόγοι θεωρούν ότι πρόκειται για κατάλοιπο προχριστιανικής λατρείας των πηγών, η οποία ενσωματώθηκε αργότερα στη χριστιανική παράδοση της Συλδαβίας.

[5] Η παρούσα μετάφραση βασίζεται στο υποτιθέμενο χειρόγραφο Codex Zmyhlensis (φφ. 37r–43v), το οποίο, σύμφωνα με την παράδοση, φυλασσόταν στη Μονή του Αγίου Βλαδίμηρου κοντά στο Κλοβ έως την πυρκαγιά του 1468. Κανένα πρωτότυπο δεν έχει διασωθεί· το κείμενο είναι γνωστό μόνο από μεταγενέστερα αντίγραφα του 16ου αιώνα, γεγονός που έχει τροφοδοτήσει μακρά συζήτηση για την αυθεντικότητά του.

Translator's Notes

[1] The name Zmyr most likely derives from the Old Syldavian root zmy- ("dragon" or "mountain serpent"), cognate with the Slavic words zmey and zmaj. This etymology is considered plausible, although it cannot be established with certainty, as the surviving manuscript tradition preserves several orthographic variants (Zmir, Zmyr, and Zmyrh).

[2] The narrative displays striking parallels with dragon legends found throughout the Balkans. Unlike most known versions, however, the dragon is not portrayed as the embodiment of evil but rather as a fallen guardian. Many scholars regard this motif as a distinctive feature of early Syldavian cosmology and moral thought.

[3] The anonymous monk who copied the manuscript added the following marginal note:

"The unlearned will believe this tale concerns only a beast. The wise, however, know that every dragon is the trial of a nation's soul."

[4] Among the shepherds of the Zmylpathian Mountains, the following proverb is said to survive to this day:

"Where Vladek's flute is heard, the waters never fail."

Most ethnologists consider this saying to be the remnant of a pre-Christian cult of sacred springs, later assimilated into the Christian traditions of Syldavia.

[5] The present translation is based on the purported manuscript Codex Zmyhlensis (ff. 37r–43v), which, according to tradition, was preserved in the Monastery of Saint Vladimir near Klow until its destruction by fire in 1468. No original manuscript has survived; the text is known only through sixteenth-century copies, a circumstance that has long fueled scholarly debate regarding its authenticity.

❦❦❦

Η Γέφυρα του Μαύρου Ποταμού

Λένε πως, πριν από χίλια χρόνια, όταν η Συλδαβία ήταν ακόμη ένα μικρό βασίλειο κρυμμένο ανάμεσα στα βουνά, υπήρχε ένας ποταμός που κανείς δεν μπορούσε να νικήσει.

Τον έλεγαν Μαύρο Ποταμό.

Τον χειμώνα έμοιαζε ήσυχος, όμως κάθε άνοιξη, μόλις έλιωναν τα χιόνια, φούσκωνε τόσο πολύ που χώριζε ολόκληρη τη χώρα στα δύο. Χωριά έμεναν αποκλεισμένα, οι έμποροι δεν μπορούσαν να ταξιδέψουν, οι στρατιώτες δεν έφταναν ποτέ στην ώρα τους και πολλές οικογένειες περνούσαν μήνες χωρίς να δουν τους αγαπημένους τους.

Ο βασιλιάς αποφάσισε πως είχε έρθει η ώρα να χτιστεί μια μεγάλη πέτρινη γέφυρα. Κάλεσε λοιπόν τους καλύτερους μάστορες της Συλδαβίας.

Ήρθαν δώδεκα πρωτομάστορες και μαζί τους εκατοντάδες λιθοξόοι και ξυλουργοί. Έκοψαν πέτρα από τα βουνά, κατέβασαν κορμούς από τα δάση και άρχισαν να χτίζουν.

Δούλευαν από την αυγή μέχρι που σκοτείνιαζε. Κάθε βράδυ η γέφυρα έμοιαζε σχεδόν έτοιμη. Κάθε πρωί όμως ήταν πάλι σωριασμένη μέσα στο ποτάμι.

Οι μάστορες δεν μπορούσαν να το εξηγήσουν. Δεν έβρισκαν σπασμένα εργαλεία.Δεν έβλεπαν ανθρώπινα ίχνη. Δεν υπήρχε ούτε ένας εχθρός. Ήταν σαν το ίδιο το ποτάμι να μην ήθελε να δεχτεί τη γέφυρα.

Πέρασαν σαράντα μέρες.

Την τεσσαρακοστή πρώτη νύχτα, ο γηραιότερος μάστορας είδε στον ύπνο του έναν άγνωστο γέροντα με άσπρα μαλλιά. «Δεν πολεμάτε το ποτάμι», του είπε. «Πολεμάτε τον χρόνο.»

Ο μάστορας δεν κατάλαβε.

«Κάθε έργο που θέλει να ζήσει περισσότερο από εκείνους που το χτίζουν», συνέχισε ο γέροντας, «χρειάζεται μια ψυχή για να το θυμάται ο κόσμος.»

«Και ποια ψυχή θα είναι αυτή;» ρώτησε ο μάστορας.

Ο γέροντας απάντησε μόνο: «Εκείνη που θα έρθει πρώτη το ξημέρωμα, χωρίς να γνωρίζει.»

Το πρωί οι δώδεκα πρωτομάστορες συγκεντρώθηκαν. Ορκίστηκαν πως κανείς δεν θα ειδοποιούσε την οικογένειά του.

Κι όμως, βαθιά μέσα τους, όλοι ευχήθηκαν να μη φτάσει πρώτη η δική τους γυναίκα.

Όλοι… Εκτός από τον νεότερο μάστορα. Τον Βέλισλαβο. «Αν ο όρκος δεν είναι ίδιος για όλους», είπε, «η γέφυρα δεν θα σταθεί ποτέ.»

Κανείς δεν απάντησε.

Το ξημέρωμα άρχισε να φωτίζει τις κορυφές των Ζμυλπαθών. Και τότε εμφανίστηκε μια γυναίκα. Ήταν η Μιροσλάβα, η γυναίκα του Βέλισλαβου. Κρατούσε ένα καλάθι με ψωμί, τυρί, μέλι και νερό για τους εργάτες. Στην αγκαλιά της είχε το μικρό τους παιδί.

Οι μάστορες κατέβασαν το βλέμμα. Ο Βέλισλαβος ένιωσε την καρδιά του να σπάει. Η Μιροσλάβα κατάλαβε αμέσως πως κάτι δεν πήγαινε καλά.

Όταν της είπαν τι είχε συμβεί, δεν φώναξε. Δεν έκλαψε. Έμεινε για λίγο σιωπηλή κοιτάζοντας το ποτάμι.

Ύστερα χαμογέλασε με μια γαλήνη που έκανε ακόμη και τους πιο σκληρούς εργάτες να δακρύσουν.

«Αν αυτή είναι η μοίρα μου», είπε, «έχω μόνο τρεις παρακλήσεις.» «Πείτε τες», αποκρίθηκαν οι μάστορες.

«Αφήστε το δεξί μου χέρι έξω από την πέτρα, για να ευλογώ όσους περνούν τη γέφυρα.

Αφήστε ελεύθερο τον αριστερό μου μαστό, για να μπορεί το παιδί μου να βρίσκει πάντοτε το γάλα της μάνας του. Και αφήστε ένα μικρό άνοιγμα προς την ανατολή, για να βλέπω κάθε άνοιξη τον πρώτο ήλιο.»

Οι μάστορες δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν τα δάκρυά τους. Έκαναν όπως τους ζήτησε.

Όταν τοποθετήθηκε και η τελευταία πέτρα, έγινε κάτι παράξενο. Ο άνεμος σταμάτησε. Το ποτάμι ηρέμησε. Και για πρώτη φορά ύστερα από σαράντα μία ημέρες, η γέφυρα έμεινε όρθια.

Οι άνθρωποι άρχισαν να περνούν από τη μια όχθη στην άλλη. Τα χωριά ενώθηκαν. Οι δρόμοι άνοιξαν. Η χώρα μεγάλωσε. Ο βασιλιάς θέλησε να χαράξει πάνω στη γέφυρα το όνομά του.

Οι πρωτομάστορες όμως τον σταμάτησαν. «Όχι, μεγαλειότατε», του είπαν. «Αυτή τη γέφυρα δεν την έχτισε ένας βασιλιάς. Την έχτισε ένας όρκος.»

Και ο βασιλιάς δεν είπε άλλη λέξη.

Από τότε πέρασαν αιώνες. Η γέφυρα άντεξε σε πολέμους, πλημμύρες, βαρείς χειμώνες και μεγάλους σεισμούς.

Και οι ταξιδιώτες που τη διασχίζουν ακόμη λένε πως, όταν φυσά ο άνεμος από τα βουνά των Ζμυλαπθών, μοιάζει σαν η ίδια η πέτρα να ανασαίνει.

Οι πιο ηλικιωμένοι χαμογελούν όταν το ακούν. «Μην τρομάζετε», λένε. «Είναι η Μιροσλάβα.

Εξακολουθεί να φυλάει τη γέφυρα, να ευλογεί όσους ταξιδεύουν και να θυμίζει πως τα μεγαλύτερα έργα δεν χτίζονται μόνο με πέτρα και ξύλο, αλλά με πίστη, αγάπη και έναν όρκο που κρατά περισσότερο από μια ανθρώπινη ζωή.»

Κι έτσι, κάθε παιδί στη Συλδαβία μεγαλώνει μαθαίνοντας πως οι γέφυρες δεν υπάρχουν μόνο για να ενώνουν δύο όχθες. Υπάρχουν για να ενώνουν ανθρώπους, γενιές και αναμνήσεις.

Και γι' αυτό οι παλιοί τις σέβονται σαν να είναι ζωντανές.

The Bridge of the Black River

It is said that a thousand years ago, when Syldavia was still a small kingdom hidden among the mountains, there flowed a river that no one could conquer. It was known simply as the Black River, peaceful throughout the winter yet transformed each spring, when the melting snows sent its waters surging so fiercely that the kingdom was divided in two. Villages were cut off from one another, merchants could no longer travel, soldiers failed to reach their destinations, and countless families passed months without seeing those they loved.

At last the king resolved that a great stone bridge must be built and summoned the finest master builders in the land. Twelve master masons answered the call, bringing with them hundreds of stonemasons and carpenters, who quarried stone from the mountains, felled timber in the forests, and laboured tirelessly from dawn until dusk. Yet although the bridge appeared almost complete at the end of every working day, each new morning revealed it once again collapsed into the river. No tools were broken, no footprints could be found, and no enemy had been seen. It was as though the river itself refused to accept the work of human hands.

Forty days passed in this way. On the night of the forty-first day, the oldest of the master builders dreamed of a mysterious old man with snow-white hair, who said to him, "You are not struggling against the river; you are struggling against time. Every work that wishes to outlive those who build it requires a soul, so that the world may remember it." When the master asked whose soul that should be, the old man replied only, "The one who comes first at dawn, knowing nothing."

The following morning the twelve master builders gathered together and swore that none would warn his family, though each secretly prayed that it would not be his own wife who arrived first. Only the youngest among them, Velislav, remained steadfast. "If the oath is not equal for us all," he declared, "the bridge will never stand." No one answered him.

As dawn spread across the peaks of the Zmylpath Mountains, a woman appeared upon the path. It was Miroslava, Velislav's wife, carrying a basket of bread, cheese, honey, and fresh water for the workers, while their young child rested peacefully in her arms. The builders lowered their eyes, and Velislav felt his heart breaking within him. Miroslava immediately understood that something terrible had happened, yet when the truth was revealed she neither cried out nor wept. She stood for a long time in silence, gazing at the river, before smiling with such quiet serenity that even the hardest of the workmen were moved to tears.

"If this is my fate," she said, "I ask only three things. Leave my right hand free, that I may bless all who cross this bridge; leave my left breast uncovered, that my child may always find his mother's milk; and leave a small opening toward the east, so that each

spring I may behold the first sunrise." The builders fulfilled her wishes exactly, and when the final stone was set in place, a strange stillness descended upon the valley. The wind ceased, the river fell silent, and for the first time in forty-one days the bridge remained standing.

From that day onward the people crossed safely from one bank to the other, villages were reunited, roads reopened, and the kingdom prospered. The king wished to have his own name carved upon the bridge, but the master builders stopped him. "No, Your Majesty," they said. "This bridge was not built by a king. It was built by an oath." The king spoke no further.

Centuries have passed since then, yet the bridge has withstood wars, floods, harsh winters, and mighty earthquakes. Those who cross it even today say that, whenever the wind descends from the Zmylpath Mountains, it seems as though the stones themselves are breathing. The oldest inhabitants merely smile when they hear such tales. "Do not be afraid," they say. "It is Miroslava. She still watches over the bridge, blessing all who pass and reminding us that the greatest works are built not with stone and timber alone, but with faith, love, and an oath that endures far longer than a single human life."

And so every child in Syldavia grows up believing that bridges exist not merely to unite two riverbanks, but to bring together people, generations, and memories. For that reason, the old people honour them as though they were living beings, for within every great bridge there remains something that neither time nor stone can ever destroy.

Από τον Κώδικα της Μεγάλης Γέφυρας

(Codex Pontis Zmyhlensis, περ. 1118)

Περί της Γέφυρας του Μαύρου Ποταμού και της Κυράς Μιροσλάβας

Και εγένετο στους παλαιούς χρόνους του βασιλείου της Συλδαβίας., όταν ακόμη αι επτά επαρχίαι της Συλδαβίας ήσαν διηρημέναι υπό του Μεγάλου Μαύρου Ποταμού, ώστε άνθρωποι της μίας όχθης να μη δύνανται να βοηθήσουν τους ανθρώπους της ετέρας.

Και πολλάκις, όταν αι χιόνες των Ζμυλπάθων έλυον, τα ύδατα εφούσκωναν τόσον, ώστε μήτε στρατός, μήτε έμπορος, μήτε ιερεύς ηδύνατο να διαβή.

Τότε ο βασιλεύς προσεκάλεσε τους επιτηδειοτέρους πρωτομάστορας της χώρας.

Και ήσαν δώδεκα. Και μετά αυτών τριακόσιοι λιθοξόοι.

Και από τους βράχους των Ζμυλπάθων έκοψαν τους πρώτους λίθους. Και έφεραν ξυλείαν από τα έλατα των Ζμυλπάθων. Και ήρξαντο να κτίζουν.

Καθ' ημέραν ορθούτο η γέφυρα.

Καθ' εσπέραν όμως εύρισκον αυτήν πεσμένην. Ουδείς έβλεπε ποίος την εκρήμνιζεν.

Άλλοι έλεγον ότι το έπραττε ο άνεμος. Άλλοι οι δαίμονες. Άλλοι ότι το ποτάμι δεν ήθελε να δεθεί.

Και ούτως επέρασαν τεσσαράκοντα ημέραι.

Κατά την τεσσαρακοστήν πρώτην νύκτα παρουσιάσθη εις τον πρεσβύτερον των μαστόρων γέρων άγνωστος, λευκογένης και ενδεδυμένος με χιτώνα από μαλλίον.

Και είπε προς αυτόν· «Δεν πολεμείτε το ποτάμι. Πολεμείτε τον χρόνον. Παν έργον το οποίον θέλει να ζήσει περισσότερον από τον άνθρωπον ζητεί ψυχήν.»

Και όταν ο μάστορας ηρώτησεν· «Ποίαν ψυχήν;»

Ο γέρων απεκρίθη· «Εκείνην που θα έλθει πρώτη εις την αυγήν, χωρίς να γνωρίζει.» Και εξηφανίσθη.

Οι δώδεκα πρωτομάστορες συνεφώνησαν να μη φανερώσουν τον λόγον εις τας οικογενείας των. Έκαστος όμως εις την καρδίαν αυτού ηύχετο να αργήσει η ιδική του σύζυγος.

Και μόνον ένας δεν έστειλε μήνυμα. Ο νεώτερος μάστορας, ονόματι Βέλισλαβος. Διότι είπεν· «Εάν ο όρκος δεν είναι κοινός, η γέφυρα δεν θα κρατήσει.»

Όταν εχάραξεν η ημέρα, πρώτη εφάνη η γυνή αυτού. Η Μιροσλάβα. Έφερεν εις τους εργάτας άρτον, τυρί, μέλι και νερόν. Και εις την αγκάλην εκράτει τον μικρόν υιόν αυτών.

Οι άλλοι μάστορες έκλαυσαν. Ο δε Βέλισλαβος εκάλυψε το πρόσωπόν του.

Η Μιροσλάβα τότε εγέλασε. «Διά τι θρηνείτε, ενώ η γέφυρα σήμερον θα τελειώσει;» Και όταν ήκουσε την αλήθειαν, ουδέ εφώναξεν ούτε κατηγόρησεν. Μόνον εζήτησε τρία πράγματα.

«Αφήσατε το δεξί μου χέρι ελεύθερον, διά να ευλογώ όσους διαβαίνουν. Αφήσατε τον αριστερόν μαστόν ελεύθερον, διά να μη στερήσω το γάλα του παιδίου μου. Και αφήσατε μικρόν άνοιγμα προς την ανατολήν, διά να βλέπω τον πρώτον ήλιον κάθε άνοιξης.»

Και οι μάστορες έκλαυσαν περισσότερον. Όταν ετέθη ο τελευταίος λίθος, η γη εσίγησε. Το ποτάμι εκύλησε ήρεμον. Και η γέφυρα δεν έπεσε πλέον.

Αλλά κάθε αυγή, όσοι επερνούσαν πρώτοι, ήκουον μέσα εις την πέτραν ήχον ως καρδίαν. Και όταν ήνεμος κατήρχετο από τα Ζμυλπάθια, εφαίνετο ως να ανέπνεεν η γέφυρα.

Ο βασιλεύς ηθέλησε να χαράξει εις την επιγραφήν ότι εκείνος έκτισεν την γέφυραν. Οι πρωτομάστορες όμως είπον· «Ψεύδος είναι. Την γέφυραν δεν την έκτισε βασιλεύς. Την έκτισεν όρκος.» Και ο βασιλεύς εσιώπησεν.

Έκτοτε οι Συλδαβοί λέγουσιν ότι πάσα γέφυρα ενώνει δύο όχθας. Η Μεγάλη Γέφυρα όμως ένωσε τρεις. Την γην των ανθρώπων. Την μνήμην των προγόνων. Και τον χρόνον που έρχεται.

Σχόλια του μεταφραστή

[1] Σε αντίθεση με τις περισσότερες βαλκανικές παραλλαγές, όπου η θυσία ερμηνεύεται ως απαίτηση υπερφυσικών δυνάμεων, το κείμενο του Codex Pontis Zmyhlensis παρουσιάζει την πράξη ως ανταλλαγή ανάμεσα στον χρόνο και τη μνήμη. Η γέφυρα δεν «ζητά αίμα», αλλά μια ανθρώπινη παρουσία που θα κατοικήσει συμβολικά μέσα της.

[2] Η Μιροσλάβα δεν εμφανίζεται ως παθητικό θύμα. Η απαίτησή της να παραμείνουν ελεύθερα το χέρι, ο μαστός και το βλέμμα προς την ανατολή υποδηλώνει ότι εξακολουθεί να προστατεύει τους ταξιδιώτες, να θρέφει τη ζωή και να αντικρίζει την αναγέννηση του κόσμου. Το μοτίβο αυτό απαντά, με διαφορετικές μορφές, σε ελληνικές, αλβανικές, σερβικές, βουλγαρικές και ρουμανικές παραδόσεις.

[3] Ο ανώνυμος αντιγραφέας του 14ου αιώνα σημειώνει στο περιθώριο: «Οι αμαθείς θα πουν ότι οι παλαιοί ήσαν σκληροί. Οι σοφοί όμως γνωρίζουν ότι η ιστορία δεν μιλεί περί θανάτου, αλλά περί του τι είναι ο άνθρωπος πρόθυμος να αφήσει πίσω του, ώστε οι επόμενοι να μπορούν να διαβούν.»

[4] Μέχρι τον 18ο αιώνα οι τεχνίτες της βόρειας Συλδαβίας συνήθιζαν, σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, να τοποθετούν ένα ασημένιο νόμισμα ή ένα κομμάτι ψωμί στα θεμέλια νέων γεφυριών. Οι εθνολόγοι θεωρούν ότι το έθιμο αυτό αποτελούσε μια «αναίμακτη ανάμνηση» του αρχαιότερου θρύλου της Μεγάλης Γέφυρας.

[5] Το χειρόγραφο κλείνει με την ακόλουθη φράση, γραμμένη με διαφορετικό μελάνι, πιθανότατα από μεταγενέστερο μοναχό: «Όσα έργα στηρίζονται μόνον εις την πέτραν πέφτουν. Όσα στηρίζονται εις την αγάπην μένουν, έστω και αν η πέτρα χαθεί.»

Translator's Notes

[1] Unlike most Balkan variants of the legend, in which the sacrifice is interpreted as a demand imposed by supernatural forces, the text of the Codex Pontis Zmyhlensis

presents the act as an exchange between time and memory. The bridge does not "ask for blood," but for a human presence that will symbolically dwell within it, ensuring that its story endures through the ages.

[2] Miroslava is not portrayed as a passive victim. Her request that her hand, her breast, and her gaze toward the east remain free signifies that she continues to protect travelers, nourish life, and witness the world's perpetual rebirth. This symbolic motif appears, in different forms, throughout Greek, Albanian, Serbian, Bulgarian, and Romanian traditions concerning the immurement of a builder's wife.

[3] The anonymous fourteenth-century scribe adds the following marginal note:

"The ignorant will say that the ancients were cruel. The wise, however, know that this story speaks not of death, but of what a human being is willing to leave behind so that those who come after may pass."

[4] Until the eighteenth century, according to Syldavian folk tradition, craftsmen in northern Syldavia customarily placed either a silver coin or a piece of bread within the foundations of newly built bridges. Ethnologists generally regard this practice as a "bloodless remembrance" of the far older legend of the Great Bridge.

[5] The manuscript concludes with the following sentence, written in a different ink, almost certainly by a later monastic hand:

"Works founded only upon stone shall fall. Those founded upon love shall endure, even when the stone itself has perished."

❦❦❦

Η Νεράιδα της Ασημένιας Λίμνης

Οι παλιοί της Συλδαβίας λένε πως υπάρχουν μέρη όπου ο κόσμος των ανθρώπων και ο κόσμος των αερικών αγγίζονται για μια μόνο στιγμή. Ένα τέτοιο μέρος είναι η Ασημένια Λίμνη, χαμένη βαθιά στα βουνά των Ζμυλπαθών.

Κανείς δεν πήγαινε εκεί όταν είχε πανσέληνο.

Όχι γιατί φοβόταν τους λύκους. Ούτε γιατί ήταν επικίνδυνο το μονοπάτι. Μα γιατί εκείνες τις νύχτες, όταν το φεγγάρι καθρεφτιζόταν στο νερό, κατέβαιναν οι Λευκές Κυράδες.

Έτσι τις έλεγαν στη Συλδαβία. Άλλοι τις έλεγαν αερικά. Άλλοι νεράιδες.

Οι πιο ηλικιωμένοι όμως χαμήλωναν τη φωνή τους και έλεγαν απλώς: «Οι Κόρες της Ομίχλης.»

Φορούσαν φορέματα λευκά σαν το πρώτο χιόνι και τα μαλλιά τους έλαμπαν σαν το φως του φεγγαριού πάνω στον πάγο. Δεν πατούσαν σχεδόν ποτέ στο χώμα· έμοιαζαν να γλιστρούν πάνω στον αέρα.

Κι όταν χόρευαν γύρω από τη λίμνη, ούτε τα φύλλα δεν τολμούσαν να θροΐσουν.

Στο χωριό ζούσε ένας νεαρός βοσκός που τον έλεγαν Στέφαν. Ήταν φτωχός, μα είχε καλή καρδιά. Δεν σκότωνε ποτέ ζώο χωρίς λόγο. Δεν έκοβε δέντρο αν δεν χρειαζόταν. Και κάθε φορά που περνούσε από μια πηγή, άφηνε δίπλα της λίγο ψωμί για τα πουλιά.

Μια νύχτα έχασε ένα μικρό αρνάκι. Το ακολούθησε μέσα στο δάσος. Έτσι έφτασε, χωρίς να το καταλάβει, στην Ασημένια Λίμνη. Κρύφτηκε πίσω από έναν βράχο. Και τότε τις είδε.

Δώδεκα νεράιδες χόρευαν πάνω στο γρασίδι. Στο κέντρο στεκόταν μία διαφορετική από όλες τις άλλες. Το όνομά της ήταν Βέσνα.

Τα μαλλιά της ήταν μακριά σαν χρυσό ποτάμι και στα μάτια της καθρεφτιζόταν ο ουρανός.

Οι νεράιδες έβγαλαν τους ασημένιους μανδύες τους και τους άφησαν πάνω στις πέτρες. Ύστερα μπήκαν στη λίμνη.

Ο Στέφαν θυμήθηκε τα λόγια της γιαγιάς του. «Όποιος πάρει τον μανδύα μιας νεράιδας, εκείνη δεν μπορεί να επιστρέψει στον κόσμο της.»

Στάθηκε για λίγο. Ύστερα πλησίασε. Θα μπορούσε να πάρει τον μανδύα. Κανείς δεν θα τον έβλεπε. Όμως κάτι μέσα του τού είπε πως δεν ήταν σωστό.

Αντί να τον κρύψει, τον σήκωσε προσεκτικά και τον ακούμπησε σε μια πέτρα, για να μην τον πάρει ο άνεμος.

Όταν οι νεράιδες βγήκαν από το νερό, όλες βρήκαν τους μανδύες τους.

Η Βέσνα όμως παρατήρησε πως ο βοσκός στεκόταν ακόμη εκεί. «Γιατί δεν προσπάθησες να με κρατήσεις;» τον ρώτησε. Ο Στέφαν χαμογέλασε. «Γιατί κανείς δεν πρέπει να αγαπά κάποιον που δεν είναι ελεύθερος.»

Η νεράιδα τον κοίταξε πολλή ώρα χωρίς να μιλά.Έπειτα είπε: «Οι άνθρωποι ζητούν πάντα να αποκτήσουν. Εσύ διάλεξες να αφήσεις.»

Από εκείνη τη νύχτα η Βέσνα ερχόταν κάθε πανσέληνο και τον συναντούσε στη λίμνη. Μιλούσαν ώρες ολόκληρες. Για τα βουνά. Για τα πουλιά. Για τα αστέρια. Για τους ανθρώπους.

Και χωρίς να το καταλάβουν, αγαπήθηκαν.

Πέρασε ένας χρόνος. Τότε η Βέσνα είπε: «Αν θέλεις, θα μείνω μαζί σου. Όμως υπάρχει ένας όρος.»

«Όποιος κι αν είναι», είπε ο Στέφαν.

«Πρέπει να κρύψεις τον ασημένιο μου μανδύα. Αν τον φορέσω ξανά, θα πρέπει να φύγω για πάντα.»

Ο Στέφαν έδωσε τον λόγο του. Και κράτησε τον λόγο του. Παντρεύτηκαν. Έφτιαξαν ένα μικρό σπίτι στις πλαγιές των βουνών. Απέκτησαν δύο παιδιά. Οι σοδειές τους ήταν πάντα πλούσιες. Τα ζώα τους ποτέ δεν αρρώσταιναν. Και όπου περπατούσε η Βέσνα, άνθιζαν λουλούδια ακόμη και μέσα στον χειμώνα.

Πέρασαν πολλά χρόνια. Μια μέρα έφτασε στο χωριό ένας πλούσιος έμπορος. Άκουσε την ιστορία της όμορφης γυναίκας. Και γέλασε. «Καμιά νεράιδα δεν υπάρχει», είπε. Βρήκε το σπίτι του ζευγαριού. Άνοιξε σεντούκια, ανασήκωσε σανίδια, έψαξε στις σοφίτες και στα σκοτεινά υπόγεια. Όταν πια ήταν έτοιμος να φύγει, το βλέμμα του έπεσε σε μια παλιά ξύλινη κασέλα, σκεπασμένη με σκόνη και ιστούς αράχνης. Και μέσα βρήκε έναν ασημένιο μανδύα που έλαμπε σαν φως.

Τον σήκωσε ψηλά. «Να το το μυστικό σας!»

Η Βέσνα τον είδε. Το πρόσωπό της χλόμιασε. Ήξερε πως είχε έρθει η ώρα. Πήρε τον μανδύα στα χέρια της. Ο Στέφαν έπεσε στα γόνατα. «Μείνε.» Η νεράιδα τον χάιδεψε. «Δεν φεύγω γιατί έσπασες τον όρκο. Φεύγω γιατί κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να κρατήσει για πάντα έναν κόσμο που δεν του ανήκει.»

Φόρεσε τον ασημένιο μανδύα. Ένα απαλό αεράκι σηκώθηκε. Και η Βέσνα χάθηκε μέσα στην πρωινή ομίχλη.

Ο Στέφαν δεν την ξαναείδε ποτέ.

Κάθε πανσέληνο όμως ανέβαινε στην Ασημένια Λίμνη. Καθόταν σιωπηλός. Και περίμενε.

Λένε πως μερικές φορές, όταν το φεγγάρι είναι ολόγιομο, φαίνεται στην απέναντι όχθη μια γυναίκα ντυμένη στα λευκά. Δεν μιλά. Μόνο χαμογελά. Κι όταν φυσήξει ο άνεμος από τις κορυφές των βουνών, ακούγεται μια φωνή που λέει: «Η αληθινή αγάπη δεν φυλακίζει ποτέ. Αφήνει πάντα τον άλλον ελεύθερο να επιστρέψει εκεί όπου ανήκει.»

Και οι γέροντες της Συλδαβίας λένε πως αυτό είναι το δυσκολότερο μάθημα που μπορεί να μάθει ένας άνθρωπος.

The Fairy of the Silver Lake

The old people of Syldavia say that there are places where the world of humankind and the realm of the fair folk touch for but a single fleeting moment. One such place is the Silver Lake, hidden deep within the Zmylpath Mountains. No one ventured there on nights of the full moon—not because wolves prowled the forests, nor because the mountain path was dangerous, but because, whenever the moon cast its silver reflection upon the still waters, the White Ladies descended from the mist. Some called them fairies, others spirits of the air, yet the oldest villagers spoke of them only in whispers, calling them the Daughters of the Mist. Clad in robes as white as the first snowfall, with hair that shimmered like moonlight upon ice, they seemed scarcely to touch the earth, gliding instead upon the night air itself; and when they danced beside the lake, even the leaves dared not rustle.

In a nearby village lived a young shepherd named Stefan. Though poor, he possessed a generous heart. He never killed an animal without necessity, never felled a tree unless he truly needed its wood, and whenever he passed a mountain spring he would leave behind a small piece of bread for the birds. One evening, after a young lamb wandered into the forest, Stefan followed its tracks until, without realizing it, he reached the shores of the Silver Lake. Concealing himself behind a great boulder, he looked out and beheld twelve fairies dancing upon the moonlit grass. At their centre stood one unlike all the others. Her name was Vesna. Her hair flowed like a river of gold, and in her eyes the very heavens seemed to be reflected.

Before entering the lake, the fairies laid their silver cloaks upon the rocks. Stefan remembered the words his grandmother had often repeated: "Whoever takes a fairy's cloak prevents her from returning to her own world." For a brief moment he hesitated. He could have hidden the cloak, and no one would ever have known. Yet something within him told him that such an act would be unworthy. Instead, he gently lifted the garment and placed it upon a higher stone so that the wind could not carry it away.

When the fairies emerged from the water, each found her cloak waiting. Vesna alone noticed that the shepherd still stood where he had been. "Why did you not try to keep me?" she asked. Stefan smiled quietly. "Because no one should love someone who is not free." For a long moment she remained silent before replying, "Human beings always seek to possess. You chose instead to let go."

Εκ του Κώδικος των Λευκών Κυράδων

(Codex Albae Dominae Zmyhlensis, περ. 1136)

Περί του Ποιμένος Στεφάνου και της Κυράς Βέσνας της Ομίχλης

Εν τοις βορρείοις όρεσι της Συλδαβίας, εκεί όπου αι κορυφαί των Ζμυλπάθων συνομιλούσι μετά των νεφελών και ουδείς άνθρωπος δύναται να είπη πού παύει η γη και πού αρχίζει ο ουρανός, κείται λίμνη βαθεία και καθαρά, ήτις από των παλαιών ονομάζεται Αργυρά.

Και περί αυτής λέγουσιν οι γέροντες ότι δεν είναι πάσα νυξ όμοια προς τας άλλας.

Διότι όταν η σελήνη πληρωθή και το ύδωρ λάμψη ως άργυρος καθαρός, κατέρχονται εκ των κορυφών αι Λευκαί Κυραί, ας άλλοι μεν νεράιδας, άλλοι δε θυγατέρας της ομίχλης καλούσι.

Και ουδεμία ανθρώπινη γλώσσα δύναται να περιγράψη την ωραιότητα αυτών.

Τα δε ενδύματα αυτών ήσαν λευκά ως η χιών του πρώτου χειμώνος και αι κόμαι αυτών εφαίνοντο ως χρυσός υπό το φως της σελήνης.

Εχόρευον δε κυκλικώς πέριξ της λίμνης χωρίς να θραύεται κλάδος, χωρίς να θροή φύλλον, χωρίς να ταράσσεται το ύδωρ.

Κατά τους αυτούς χρόνους υπήρχε ποιμήν νεώτερος, ονόματι Στέφανος, ανήρ πένης μεν κατά τα υπάρχοντα, πλούσιος δε κατά την καρδίαν.

Ούτος ουδέποτε εφόνευεν θηρίον άνευ ανάγκης. Ουδέ απέκοπτε δένδρον άνευ ευλογίας. Και εις πάσαν πηγήν όπου έπινε ύδωρ κατέλιπεν ολίγον άρτον διά τα πτηνά του Θεού.

Και συνέβη ημέραν τινά να απολεσθή αρνίον εκ του ποιμνίου αυτού. Αναζητών δε αυτό επί πολλήν ώραν, έφθασε νυκτός εις την Αργυράν Λίμνην. Και εκεί έκρυψεν εαυτόν όπισθεν μεγάλου λίθου.

Είδε τότε δώδεκα Κυράς να καταβαίνουσιν εκ της ομίχλης. Και εν μέσω αυτών ήτο μία λαμπροτέρα πασών. Το όνομα αυτής ήτο Βέσνα.

Αι Κυραί απέθεντο τους αργυρούς μανδύας αυτών επί των λίθων και εισήλθον εις το ύδωρ.

Ο δε Στέφανος ανεμνήσθη των λόγων της γηραιάς αυτού μητρός. «Όστις αποκρύψει τον μανδύαν Κυράς, εκείνη δεν δύναται να επιστρέψη εις τον ίδιον αυτής κόσμον.»

Και πολλή πάλη εγένετο εντός της καρδίας αυτού. Διότι ηδύνατο να αποκτήση την ωραιοτέραν πάντων. Αλλ' ουκ έπραξεν ούτως.

Επειδή είπεν καθ' εαυτόν· «Ουδεμία αγάπη γεννάται εκ της αιχμαλωσίας.»

Αλλ' έλαβε τον μανδύαν της Βέσνας και τον εφύλαξεν από τον άνεμον, ίνα μη βραχή υπό της δρόσου.

Ότε δε αι Κυραί εξήλθον του ύδατος, η Βέσνα εθαύμασεν. Και είπε προς τον ποιμένα·

«Διά τι ουκ έκρυψας τον μανδύαν μου, καθώς πράττουσιν οι πολλοί των ανθρώπων;» Ο δε Στέφανος απεκρίθη· «Διότι εκείνος που επιθυμεί να αγαπηθή πρέπει πρώτον να μάθη να ελευθερώνη.»

Και η Βέσνα εσιώπησεν επί πολύν χρόνον.

Έπειτα είπε· «Μεγάλη η σοφία σου, άνθρωπε, διότι ο λόγος σου είναι σπανιώτερος του χρυσίου.» Και από της νυκτός εκείνης η Βέσνα κατήρχετο εις την λίμνην κατά πάσαν πανσέληνον. Και συνωμίλει μετά του Στεφάνου. Περί των άστρων. Περί των δένδρων. Περί των θηρίων. Περί των ανθρώπων. Και ούτως ηγάπησεν αλλήλους.

Μετά παρέλευσιν ενός έτους είπε η Κυρά προς τον ποιμένα· «Εάν επιθυμής, δύναμαι να κατοικήσω μετά σου εις τον κόσμον των ανθρώπων. Αλλ' άκουσον τον όρον. Τον αργυρούν μανδύαν μου ανάγκη να αποκρύψεις. Διότι εάν τον φορέσω πάλιν, οι δρόμοι των δύο κόσμων θα ανοίξωσιν και δεν θα δυνηθώ να επιστρέψω.»

Και ώμοσεν ο Στέφανος. Και συνεζήσαν έτη πολλά. Και απέκτησαν τέκνα δύο. Και η γη αυτών απέδιδεν αφθόνως. Και τα πρόβατα ουδέποτε ησθένησαν. Και οι οπωρώνες αυτών εβλάσταινον ακόμη και εις ξηρούς χρόνους.

Οι δε χωρικοί έλεγον ότι η ευλογία του Θεού ηκολούθει την οικίαν των.

Μετά πολλά έτη ήλθεν εις το χωρίον έμπορος αλαζών. Και ακούσας περί της ωραίας γυναικός εχλεύασε. «Ουκ εισίν νεράιδες», είπεν. Και ερεύνησε την οικίαν. Και εύρε τον αργυρούν μανδύαν εντός παλαιάς κιβωτού. Και ύψωσεν αυτόν εις το φως.

Τότε η Βέσνα ωχρίασε. Έλαβε τον μανδύαν εις τας χείρας αυτής. Ο δε Στέφανος έκλαυσε λέγων· «Μη απέλθης.» Η δε Κυρά απεκρίθη. «Ουχί συ παρέβης τον όρκον. Αλλ' ήλθεν η ώρα να χωρισθώμεν. Διότι ουδείς άνθρωπος δύναται να κρατήση διηνεκώς εκείνον που ανήκει εις άλλον κόσμον.» Και ενδύθη τον αργυρούν μανδύαν. Και η ομίχλη κατήλθε εκ των Ζμυλπάθων. Και ουδείς είδεν αυτήν πλέον.

Ο δε Στέφανος μέχρι του τέλους της ζωής αυτού ανέβαινεν εις την Αργυράν Λίμνην κατά πάσαν πανσέληνον. Και εκάθητο σιωπηλός.

Και οι ποιμένες λέγουσιν ότι, όταν η σελήνη είναι πλήρης και ο άνεμος πνέει από τα υψηλά όρη, φαίνεται επί της αντιπέρα όχθης γυνή λευκοφορούσα. Ουδέν λέγει. Μόνον χαμογελά. Και η λίμνη γίνεται λευκή ως άργυρος.

Διά τούτο οι πρεσβύτεροι της Συλδαβίας νουθετούσι τους νέους λέγοντες· «Μη ζητείς να κατέχης εκείνον που αγαπάς.

Διότι η αγάπη η αληθινή δεν δένει με αλύσεις, αλλά μένει ελευθέρα ως ο άνεμος των Ζμυλπάθων.»

Σχόλια του μεταφραστή

Η μορφή της Βέσνας συνδυάζει χαρακτηριστικά των βαλκανικών νεράιδων των ορέων και των υδάτων. Το όνομά της πιθανότατα σχετίζεται με παλαιά λέξη που δήλωνε την άνοιξη και την αναγέννηση, ενώ στον Codex παρουσιάζεται ως μία από τις «Λευκές Κυράδες», φύλακες των ομιχλωδών λιμνών των Ζμυλπαθών.

Η ιδέα του ασημένιου μανδύα αποτελεί τη συλδαβική εκδοχή του ευρύτερου βαλκανικού μοτίβου του «μαγικού ενδύματος», μέσω του οποίου η νεράιδα μπορεί να επιστρέψει στον κόσμο της. Σε άλλες παραδόσεις το αντικείμενο εμφανίζεται ως πέπλο, φτερωτός χιτώνας ή ζώνη· εδώ μετασχηματίζεται σε αργυρό μανδύα, σύμβολο της ομίχλης που σκεπάζει τις κορυφές των βουνών.

Ο ανώνυμος αντιγραφέας σημειώνει στο περιθώριο: «Οι αμαθείς θα είπωσιν ότι η Κυρά απέθανεν. Οι σοφοί όμως γνωρίζουσιν ότι οι δρόμοι των δύο κόσμων ουδέποτε κλείουσιν εντελώς· μόνον οι άνθρωποι λησμονούσι πώς να τους εύρωσι.»

Translator's Notes

[1] The figure of Vesna combines characteristics traditionally associated with the mountain and water fairies of the Balkans. Her name is most likely derived from an ancient word denoting springtime and renewal, while in the Codex she is described as one of the White Ladies, the mystical guardians of the mist-covered lakes of the Zmylpathian Mountains.

[2] The silver cloak represents the Syldavian adaptation of the widespread Balkan motif of the magical garment through which a fairy is able to return to her own realm. In other traditions the enchanted object appears as a veil, a feathered robe, or a magical girdle; here it takes the form of a silver cloak, symbolising the mist that forever veils the mountain summits.

[3] The anonymous scribe adds the following note in the manuscript's margin:

"The unlearned will say that the Lady died. The wise, however, know that the paths between the two worlds are never wholly closed; it is only mankind that forgets how to find them."